

የደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ፖሊሲና ስትራቴጂ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር

መግቢያ

ሀገራችን ለደን ሀብት ልማት ምቹ ሁኔታዎች ቢኖሯትም ለረጅም ጊዜ በቆየው የደን ሀብት ጥበቃ፣ ልማትና አጠቃቀም ኋላቀርነት የተነሳ ከንዑስ ዘርፉ የሚጠበቀውን ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና ተፈጥሮአዊ ጥቅም ሳታገኝ ቆይታለች። ለዚህ ዝቅተኛ አስተዋፅኦ ካበረከቱት መንስኤዎች ውስጥ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየጨመረ ከመጣው የሕዝብ ብዛት የተነሳ ለእርሻ መሬት ደንን መመንጠር፣ የማገደና የኮንስትራክሽን ፍጆታ መጠን መጨመር፣ በሕገ-ወጥ መንገድ በደን ውስጥ መስፈርና ሕገ-ወጥ የደን ቆረጣና ህገወጥ ንግድ መስፋፋት በግንባር ቀደምትነት የሚጠቀሱ ናቸው። በመሆኑም የደን ሀብታችን መመናመን የብዝህ ሕይወት መቀነስን፣ የአፈር መሸርሸርን፣ የመሬት መናድን/መንሸራተትን፣ የመሬት መራቆትንና፣ የበረሃማነት መስፋፋትን፣ የድርቅና ረሀብ ድግግሞሽን አስከትሏል። ስለዚህ የተገለጹትን ችግሮች ለመፍታትና የደን ሀብታችንን፣ በዘላቂነት በማልማትና በመጠበቅ ለሀገሪቱ ኢኮኖሚ ዕድገት አስተዋጽኦ ለማበርከትና የአካባቢ ተፈጥሮአዊ ሚዛንን ለመጠበቅ የብዝህ ሕይወት ሀብታችንን ለመንከባከብና ለማበልፀግ ሕብረተሰቡን ያሳተፈ ዘላቂ ልማትና እድገት ለማምጣት የሚያስችል የደን ፖሊሲና ስትራቴጂ ሰነድ ማዘጋጀት አስፈላጊ ሆኖ ተገኝቷል።

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

የፖሊሲው ዓላማዎች

አጠቃላይ ዓላማ

የፖሊሲው ዋና ዓላማ የሀገራችንን የደን ሀብት በአግባቡ በመጠበቅ፣ በማልማትና የሕብረተሰቡን የደን ወጤቶች ፍላጎት ማሟላትና ደን ለሀገሪቱ የኢኮኖሚ ዕድገት ከፍተኛ አስተዋጽኦ እንዲያበረክት ማድረግ ነው።

ዝርዝር ዓላማዎች

- 1/ በደን ሀብት ልማት ለሚሰማሩ አርሶ አደሮች/አርብቶ አደሮች፣ ባለሀብቶችና ተቋማት ሙያዊና ቴክኒካዊ ድጋፍ በመስጠት የደን ልማቱን በዘላቂነት እንዲያስፋፋ ለማበረታታት፤
- 2/ ለደንና ለደን ሀብት ልማት ተስማሚ በሆኑ አካባቢዎች የደን ሀብት ምርትና ምርታማነትን በዘላቂነት በማሻሻልና በማሳደግ የሕብረተሰቡን የደንና የደን ወጤቶች ፍላጎት በሚገባ ለማሟላት፤
- 3/ ለሀገራችን ተስማሚ የሆኑና ልዩ ልዩ ጠቀሜታ ያላቸውን የደን ዕጠቀስ በመምረጥ፣ በማሻሻል፣ በማባዛትና በማሰራጨት የደን ሀብት ልማት በዘላቂነት እንዲስፋፋ በማድረግ ለምግብ ዋስትናና ለኢንዱስትሪ የሚያበረክተውን አስተዋጽኦ ለማሳደግ፤
- 4/ የደን ሀብትን ከማናቸውም ጥፋቶች በመከላከል፣ በመንከባከብና በማልማት ለሀገሪቱ ሁለንተናዊ ጥቅም በዘላቂነት እንዲሰጥ መሰረት ለመጣል፤

5/ የሀገራችንን የደን ሀብት በሚገባ በመንከባከብና በማልማት ከባቢያዊ የተፈጥሮ ሚዛን በዘላቂነት ተጠብቆ እንዲቆይ ለማድረግናቸው፤

ስለሆነም ከላይ የተጠቀሱትን አላማዎች በማገናዘብ፣ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ መንግሥት ለተለያዩ የኢኮኖሚና ማህበራዊ ዘርፎች በተለይም ለመሬት አጠቃቀም ከወጡ ፖሊሲዎች ጋር በተጣጣመ መልኩ የደን ሀብት ለመጠበቅና ለማልማት እንዲሁም ዘላቂነት ባለው መንገድ በጥቅም ላይ ለማዋል ይቻል ዘንድ ከዚህ በታች የቀረበው የደን ፖሊሲና ስትራቴጂ ተዘጋጅቷል።

ፖሊሲና ስትራቴጂ

1. የግል ደን ልማትና ጥበቃ እንዲስፋፋ ስለማድረግ፤

1.1 ለማገዶ፣ ለኮንስትራክሽን፣ ለኢንዱስትሪ፣ ለአካባቢ እንክብካቤና ለሌሎች ጥቅሞች የሚወጡ ደን ማለሰቦች፣ በማኅበራትና በድርጅቶች እንዲለማ ይደረጋል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. ግለሰቦች፣ ድርጅቶችና ማኅበራት ዛፍ ለመትከልና የተለያዩ የደን ውጤቶች ለማምረት እንዲችሉ ለደን ልማት ተብለው ከተከለሉና ከሚከለሉ የገጠር መሬቶች የመጠቀም መብት ባለው የክልሎች የመሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሕግ መሠረት እንደሁኔታው ከሊዝ ነፃ እንዲሰጣቸው ማድረግ፤
- ለ. በደን ልማት የተሰማሩ ባለሀብቶች፣ ማኅበራትና ድርጅቶች በደን ልማት ዘርፍ በዘላቂነት መቀጠል እንዲችሉ የደን ልማት ለተካሄደበት መሬት ደኑ

- ለምርት እስኪደርስ ድረስ እንደሁኔታው ከማንኛውም ዓመታዊ የመሬት ግብር ነፃ እንዲሆኑ ሁኔታዎችን ማመቻቸት፤
- ሐ. ግለሰቦች፣ ማሕበራትና ድርጅቶች ደን ለማልማት ለሚያደርጉት ጥረት አስፈላጊውን ሙያዊ የቴክኒክ ድጋፍ መስጠት፤
- መ. በመንግሥት ይዘታ ሥር ባሉ ምርት ሰጪ ደኖች ውስጥ በግለሰቦች፣ ማንበራትና ድርጅቶች በኮንሴሽን ሊለሙ የሚችሉ የደን ቦታዎች ለሰው ሰራሽ ደን ልማት ተለይተው እንዲዘጋጁ ማድረግ፤
- ሠ. ግለሰቦች፣ ማሕበራት ወይም ድርጅቶች ለአካባቢ ጥበቃና እንክብካቤ ለሚያደርጉት የደን ተከላ ሥራ የሚሆን ዘር/ችግኝ ከመንግሥት እና መንግሥታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች በተመጣጣኝ ዋጋ የሚያገኙበትን ሁኔታ ማመቻቸት፤
- ረ. በደን ልማትና በደን ነክ ኢንዱስትሪ ላይ ለሚሰማሩ ግለሰቦች የብድር አገልግሎት የሚያገኙበትን ሁኔታ ማመቻቸት፤
- ሰ. ግለሰቦች በደን ኢንዱስትሪ ኢንቨስትመንት ላይ ለመሳተፍ የሚያስችሏቸው የኢንቨስትመንት አማራጮችና የደን መሬቶች በጥናት እንዲለዩና እንዲታወቁ ማድረግ፤
- ሸ. በጥምር ግብርናና ደን አመራረት ዘዴ ከፊል የእርሻ መሬታቸውን ለዚህ ተግባር ለሚያውሉ አርሶ አደሮች/ከፊል አርብቶ አደሮች በጥምር ደኑ ተክል ከተያዘው የመሬት ስፋት መጠን አኳያ የመሬት ግብር ክፍያ ቅናሽ የሚያገኙበትን ሁኔታ ማመቻቸት፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

1.2 ማንኛውም ግለሰብ፣ ማኅበርና ድርጅት በይዘታው በሚገኝ፣ ወይም በኮንሌሽን ተክልሎ በሚሰጠው የመንግሥት ደን ውስጥ በሚያለማው ደን የሚኖረው የባለቤትነት ዋስትና የተረጋገጠ እንዲሆን ይደረጋል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. በመሬት አጠቃቀምና አስተዳደር ደንብና ከዚህ ጋር በተያያዘ በሚወጡት ዝርዝር የአፈፃፀም መመሪያዎች መሠረት በግለሰብ፣ በማኅበራትና በድርጅት ለሚለሙ የደን መሬቶች የይዘታ ዋስትና ማረጋገጫ ሰነድ እንዲሰጥ ማድረግ፤
- ለ. የደን ባለይዘታዎች በመሬት የመጠቀምና ይዘታውን የማስተላለፍ መብቶችም በገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ሕግ መሠረት ተግባራዊ እንዲሆን ማድረግ፤
- ሐ. በደን ልማት በመሬት የመጠቀም መብት የተሰጠው ግለሰብ፣ ማኅበርና ድርጅት መሬቱን ለተባለው ዓላማ ማዋሉንና በማኔጅሜንት ፕላን መሠረት መተግበሩን በየጊዜው አግባብ ባለው አካል ክትትልና ግምገማ ማድረግ፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

2. የደን ልማት ቴክኖሎጂ ስለማስፋፋት

2.1 የደን ልማት ጥበቃና አጠቃቀም ቴክኖሎጂዎችን በአግባቡ

በመጠቀም የደን ልማት በሀገሪቱ በስፋት እንዲለማና ጥቅም ላይ እንዲውል ይደረጋል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. በተለያዩ የግብርና ሥነ-ምስክር ቀጠናዎች ተስማሚነት ያላቸው የደን ቴክኖሎጂዎች በምርምር እየበለፀጉ ለተጠቃሚዎች እንዲደርሱና በጥቅም ላይ እንዲውሉ ማድረግ፤
- ለ. እንደየግብርና ሥርዓተ-ምህዳሩ ለተጠቃሚዎች የተሠራጨትን የደን ልማት ጥበቃና አጠቃቀም ቴክኖሎጂዎችን በየጊዜው ተጠቃሚ ኅብረተሰቡን በማስገምገም ማሻሻል፤
- ሐ. በተለያዩ የግብርና ሥነ - ምስክር ቀጠናዎች ተስማሚ የሆኑ የሀገር ውስጥና የውጭ የደን ዝርያዎች የዘር አቅርቦት ሥርዓት መዘርጋትና ማጠናከር፤
- መ. ለደን ኢንዱስትሪ ልማት ተስማሚነት ያላቸውን የደን ዝርያዎች በጥናትና በምርምር ከአገር ውስጥና ከውጭ በማሳባሰብ፣ በመምረጥና በማላመድ ጥቅም ላይ እንዲውሉ ማድረግ፤
- ሠ. ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ያላቸውና በመጥፋት ላይ ላሉ ለሀገራችን የደን ዝርያዎች ቅድሚያ በመስጠት የአበቃቀላቸውንና የአስተዳደራቸውን ባህርይ እንዲሁም ስለጥበቃቸው፣ ልማታቸውና ስለአጠቃቀማቸው ተከታታይ ጥናትና ምርምር ማካሄድ፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

- ረ. የጥምር እርሻና ደን ዘዴ በይበልጥ በኅብረተሰቡ ዘንድ እንዲሠርፅ ለማድረግ የሙያ/ቴክኒክ፣ የዕድሜ ገደብና ችግኝ ማግኛና ማትጊያ ዘዴ በመንደፍ በተግባር ላይ እንዲውል ማድረግ፤
- ሰ. ተስማሚነት/አዋጭነት ባላቸው የደን ዝርያዎች ላይ የግብርና ሥነ-ምግባር ቀጠናን መሠረት ያደረጉ ጥናቶችንና ምርምሮችን በማካሄድ ወጤታማ የሆኑትን በመለየት ለተጠቃሚ ክፍሎች ማድረስ፤
- ሸ. ለግብርናው ክፍለ-ኢኮኖሚ እድገት እገዛ የሚያደርጉ የኢኮኖሚ ጠቀሜታ ያላቸውን ሁለገብ ዛፎች በጥምር እርሻ ደን ልማት ማስፋፋት፤
- ቀ. አርሶአደሩ/ከፊል አርብቶ አደሩ ምጽዞታው ሥር ያለውን የእርሻ መሬት ከአፈር መሸርሸር ለመጠበቅና ለይዞታው ወሰን/ድንበር አገልግሎት የሚሆን የዛፍና የመኖ ዕድሜ ገደብ ዝርያዎችን በመምረጥ እንዲተክል ማድረግ፤ ያሉትንም እንዲንከባከብ የሙያ ዕገዛ መስጠት፤
- በ. ደን በአግባቡ እንዲለማ፣ እንዲጠበቅና ጥቅም ላይ እንዲውል በደን ልማት ለተሰማሩ ሁሉ ዘመናዊ የደን ልማት ማኔጅመንት እውቀት እንዲኖራቸው ሥልጠናና ትምህርት መስጠት፤
- ተ. በደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ያሉትን ሀገር በቀልና የውጭ እውቀቶች፣ ልምዶችና ቴክኖሎጂዎች በአግባቡ ለመጠቀም የሚያስችል የደን ቴክኖሎጂ ፓኬጆችን በማዘጋጀትና በማሰራጨት የደን አልሚውን እውቀትና ክህሎት ማሳደግ፤
- ቸ. ለአርሶ አደሩ/ለከፊል አርብቶ አደሩና ለግል ባለሀብቱ የሚቀርቡ የደን ቴክኖሎጂ ፓኬጆችና የኤክስቴንሽን አገልግሎት ገቢን ለማሳደግና በአጭር ጊዜ የምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥ አስተወጽኦ ያለው በመሆኑ የሚደረጉት ጥረቶች በዚህ ላይ ያተኮሩ እንዲሆኑ ማድረግ፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

ነ. የደን መመናመንን ለመቀነስና በዘላቂነት ለተሻለ አገልግሎት እንዲውል ለማገድ ፍጆታ የሚሆን አማራጭ የኃይል ምንጮችን ለተጠቃሚው ሕብረተሰብ እንዲደርስ አግባብ ካለው አካል ጋር በመተባበር/በቅንጅት መስራት፤

3. የደን ገበያ ልማት ስለማስፋፋት

3.1 አርሶ አደሮች/ከፊል አርብቶ አደሮች፣ ባለሀብቶች፣

ማህበራት፣ መንግሥታዊና መንግሥታዊ ያልሆኑ የንግድ ድርጅቶችና ተቋማት ደረጃቸውን የጠበቁና ለገበያ ተወዳዳሪ የሆኑ የደንና የደን ውጤቶችን በማምረት ለሀገር ውስጥና ለውጭ ገበያ እንዲያቀርቡ ይበረታታሉ።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. የዛፍ ችግኝ በማፍላትና በማዘጋጀት ለተጠቃሚው ሕብረተሰብ ለመሸጥ ለሚሰማሩ አካላት እገዛ ማድረግ፤
- ለ. በደን ማኔጅመንት ፕላን መሠረት የደን ምርት ለንግድና ለኢንዱስትሪ ልማት እንዲውል ማድረግ፤
- ሐ. ለደንና ለደን ውጤቶች ንግድ የሚሰጠው ፈቃድ የሀገሪቱን ውስን የደን ሀብት ዘለቄታዊ አጠቃቀም በአገናዘብና የአከባቢውን የተፈጥሮ ሀብት መዛባት በማያስከትል መንገድ በሚዘጋጅ የማኔጅመንት ዕቅድ መሰረት እንዲሆን ማድረግ፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

- መ. ለገበያ ተፈላጊ ለሆኑ ዛፎች ተገቢውን እንክብካቤ በማድረግ ምርትና ምርታማነትን በዘላቂነት ለማሳደግ የሚያስችል ሥርዓት መዘርጋት፤
- ሠ. ለደን ልማት ተስማሚ በሆኑ የግብርና ሥነ-ምህጻር ቀጠናዎች ለሚገኙ የሕብረተሰብ ክፍሎች በደን ልማት፣ ጥበቃና ግብይት ላይ ተከታታይነት ያለው ትምህርትና ሥልጠና መስጠት፤
- ረ. ባለሀብቶች በደን ኢንዱስትሪ ኢንቨስትመንት ላይ ለመሳተፍ የሚያስችሉ የኢንቨስትመንት አማራጮችና ማበረታቻዎችን ማመቻቸት፤

3.2 በአገር ውስጥና በውጪ ገበያ ተፈላጊ የሆኑ የደን ውጤቶች የሚያስገኙ ደኖች ተገቢው ጥበቃና እንክብካቤ እየተደረገላቸው ምርቱ በጥራትና በብዛት እየተመረተ ለገበያ እንዲቀርብ ይደረጋል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. በደን አካባቢ የሚኖረው አርሶ አደር /ከፊል አርብቶ አደር በማጎበር/በቡድን እንዲደራጅ በማድረግ የማምረቻ ቦታ ተክልሎ እንዲሰጥ ማድረግ፤
- ለ. ስለደን እንክብካቤና አያያዝ እንዲሁም ስለደንና የደን ውጤቶች አመራረት የተግባር መመሪያ ማዘጋጀትና ሥልጠናና ትምህርት መስጠት፤
- ሐ. ጥራት ያለውና ደረጃውን የጠበቀ ምርት በማዘጋጀት ለገበያ እንዲቀርብ ድጋፍ ማድረግ፤
- መ. በደን አካባቢ ከሚኖረው ሕብረተሰብ ጎን ለጎን የግል ድርጅቶችና ባለሀብቶች የሰው ኃይል በማሰማራት የደን ውጤቶችን በጥራትና በብዛት

እያስመረቱ ለአገር ውስጥ ገበያ እንዲሁም በዓለም ገበያ ተወዳዳሪ የሆነ ደረጃውን የጠበቀ ምርት እንዲያቀርቡ ማበረታታትና የሙያ ድጋፍ መስጠት፤

ሠ. ከዛፍ የሚሰሩ ቁሳቁሶችን አዘጋጅተው ለገበያ ለሚያቀርቡ አርሶ አደሮች/ከፊል አርብቶ አደሮች የሙያ ሥልጠና የሚያገኙበትን ሁኔታ ማመቻቸት፤

4. የመንግሥት ደን አስተዳደርና ማኔጅመንት

4.1 በሀገሪቱ ውስጥ ያሉ የመንግሥት ደንና የደን መሬቶች በጥብቅ ደንነትና በምርት ሰጪ ደንነት በሁለት ምድብ ተለይተው በሚዘጋጅላቸው የማኔጅመንት ፕላን መሠረት እንዲተዳደሩ ይደረጋል።

ስትራቴጂዎች

ሀ. ትኩረት የተሰጣቸውና በክልል መንግሥታት ሥር የሚተዳደሩ የመንግሥት ደኖች በሚዘጋጅላቸው መስፈርት መሠረት በምርት ሰጪነትና በጥብቅ ደንነት ተለይተው ዘላቂ ምርታማነታቸው ሳይቀንስ እንዲለሙና በአግባቡ ጥቅም ላይ እንዲውሉ ማድረግ፤

ለ. ለመንግሥት ደኖች የአስተዳደርና የማኔጅመንት ፕላን በማዘጋጀት ለተፈለገው ጥቅም እንዲውሉ ማድረግ፤

4.2 በጥብቅ ደንነት የሚከለሉ ደኖችና የደን መሬቶች በተለይም ሊጠፉ የተቻረቡ የሀገር በቀል የዛፍ ዝርያዎች ክምችት ያለባቸው ደኖች ዳር ድንበራቸው ተክልሎና ተመዝግቦ በሕግ መሰረት ዕውቅና እንዲያገኙ በማድረግ እንደአስፈላጊነቱ በፌዴራል ወይም በክልል መንግሥታት እንዲተዳደሩና ጥቅም እንዲሰጡ ይደረጋል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. ጥናቶችን መሠረት በማድረግ የጥብቅ ደኖች ስፋት፣ አቀማመጥና የደን ዕፅዋት ስብጥር ለይቶ መረጃ በማሰባሰብና በማጠናቀር ሕብረተሰቡን ያሳተፈና የብዝሃ ሕይወት ጥበቃና አጠቃቀምን ግምት ውስጥ ያስገባ የደን ማኔጅመንት ፕላን ማዘጋጀት፤
- ለ. በአግባቡ ባለመክለላቸውና ባለመጠበቃቸው ምክንያት አፈራቸው በነፋስና በዝናብ ተጠርጎ ለከፍተኛ አደጋ የተጋለጡና የሚጋለጡ ቦታዎችንና የውሃ አካሎችን ለመጠበቅና ለማሻሻል እንዲሁም ተፋሰሶችን በአግባቡ ሊጠብቁ የሚችሉ ደኖችና የደን መሬቶች እንዲሆኑ በጥብቅ ደንነት ተክልለው እንዲጠበቁ በማድረግ እንደሁኔታው በአካባቢው ሕብረተሰብ ተሳትፎ ጥቅም ላይ የሚውሉበትን የማኔጅመንት ሥልት መንደፍና ተግባራዊ ማድረግ፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

- ሐ. በጥብቅ ደኖች ዙሪያ የደኑን ዳር ድንበር የሚያመለክቱና ለአካባቢው ሕብረተሰብ ለማገዶና ለግንባታ አገልግሎት የሚውሉ ፈጣን እድገት ያላቸው የዛፍ ዝርያዎች እንዲለሙ ማድረግ፤
- መ. ጥብቅ የመንግሥት ደኖች ውስጥ የሚገኙ ሊጠፉ የተቃረቡ የዕዕዋት ዝርያዎች ከማንኛውም የምርት ሥራ እንቅስቃሴ ነፃ እንዲሆኑ ማድረግ። ሆኖም ዕድሜያቸውን የጨረሱ ዛፎች በደኑ ውስጥ ብዙ በመቆየት በቀላሉ በበሽታ በመጠቃት ቀሪውን ደን የሚጎዱ መሆኑ ከተረጋገጠ ዛፎቹን በመቁረጥ ጥቅም ላይ እንዲውሉ ማድረግ፤
- ሠ. በጥብቅ ደን አካባቢ፣ በደኑ ውስጥና ዙሪያ ለሚኖሩ አርሶ አደሮች/ከፊል አርብቶ አደሮች አሳታፊ የደን ልማትና አጠባበቅ ትምህርት በመስጠት፣ በንብርባታ፣ በቅመማ ቅመምና በጫካ ቡና ማምረት፣ በእንስሳት መኖ ምርት ወዘተ እንዲጠቀሙ ፈቃድና ተገቢውን የቴክኒክ ድጋፍ በመስጠት ማበረታታት፤

4.3 ምርት ሰጪ ደኖች ተለይተው ዳር ድንበራቸውን በመከለልና ሕጋዊ እውቅና በመስጠት አግባባ ባለው መንግሥታዊ አካል ወይም በግል /በማህበራት እንዲተዳደሩ ይደረጋል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. በእያንዳንዱ ምርት ሰጪ የመንግሥት ደን ክልል ያለውን የዛፍ ዓይነት፣ ክምችትና የምርት መጠን በማጥናት በደን ውስጥ ምን ያህል የግንድ

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

ክምችት እንዳለ፣ ስንት ዓይነት የዛፍ ዓይነቶች እንዳሉ፣ የደኑ ስፋትና የደኑ ራሱን የመተካት ባሕርይ፣ ክደኑ ውስጥ በየዓመቱ ሊገኝ የሚችለውን የምርት መጠንና ለስንት ዓመት በምርት ሰጪነት እንደሚያገለግል መረጃዎችን በማሰባሰብ በአካባቢው ሕብረተሰብ ተሳትፎ የማኔጅመንት ፕላን በማዘጋጀት ተግባራዊነቱን መከታተል፤

ለ. ለሀገር ውስጥ ገበያም ሆነ ለውጭ ገበያ በቂና አስተማማኝ የደን ሀብት ውጤት ለማምረት እንዲቻል ልማቱ እንደአስፈላጊነቱ በመንግሥት፣ በግል፣ በመንግሥትና በግል /በሽርክና/በኮንሌሽን ወይም መንግሥታዊ ባልሆኑ ድርጅቶች በሚወጣላቸው የማኔጅመንት ፕላን መሠረት እንዲካሄድ ማድረግ፤

ሐ. በሰው ስራሽ መንገድ የለሙና የሚለሙ ደኖች በተለይ ፈጣን እድገትና ወጥነት ያለው ግንድ ያላቸው የዛፍ ዝርያዎች በአብዛኛው የማገዶ፣ የግንባታና የኢንዱስትሪ ጥሬ ዕቃ ፍላጎትን እንዲያሟሉ ልማቱን ማፋጠን፤

4.4 በጥብቅ ወይም በምርት ሰጪ ደንነት ያልተያዙና ያልተከለሉ ተበታተኑ የሚገኙ የተፈጥሮና ሰው ስራሽ ደኖች በዘፈቀደ ለኮንስትራክሽን፣ ለማገዶና ከሰል ምርት ጥቅም ላይ እንዳይውሉና የአካባቢ የተፈጥሮ ሁኔታ መናጋት እንዳያስከትሉ ደኖቹን በቀበሌ አስተዳደር ወይም በግለሰቦች የይዘታ ባለቤትነት

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

እንዲያዙና በሚወጣላቸው የአጠቃቀም እቅድ መሠረት ጥቅም ላይ እንዲውሉ ይደረጋል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. በመንግሥት ጥብቅና ምርት ስጪ ደን ተብለው ያልተለዩትን/ያልተከለሉትን የተፈጥሮ ደኖች በጥናት በመለየት በጥብቅ ወይም በምርት ስጪ ደን በመከፋፈል ጥቅም ላይ ማዋል፤
- ለ. በጥብቅ ወይም በምርት ስጪነት ያልተከለሉ የተፈጥሮ ደኖችን ከአካባቢው ሕብረተሰብ ጋር በመሆን የማኔጅመንት ፕላን በማዘጋጀት አልምተው ለሚጠቀሙ ለአካባቢው ነዋሪዎች፣ ግለሰቦች፣ ማህበራት ወይም ባለሀብቶች በሚወጣ መመሪያ መሠረት ጠብቀውና አልምተው እንዲጠቀሙ ማድረግ፤
- ሐ. ያልተከለሉ የተፈጥሮ ደኖችንና የደን መሬቶችን በመሬት አጠቃቀም ፕላን መሠረት በመከለል የደን ልማት እንዲስፋፋባቸው ማድረግ፤

5. የደን ሀብትን ከልዩ ልዩ ጥፋቶች መከላከል

5.1 በማንኛውም ይዘታ ሥር የሚገኝ ደን ከተፈጥሮም ሆነ ሰው ስራሽ አደጋዎች ጥፋት እንዲጠበቅ በማድረግ ለደን ጥፋት መፍትሄ የሆኑ ተግባራት ሁሉ እንዲከናወኑ ይደረጋል።

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

ስትራቴጂዎች

- ሀ. ትኩረት በተሰጣቸው የመንግሥት ደኖች ውስጥ የደን ቃጠሎ፣ ያለፍቃድ በደን ውስጥ መስፈር፣ ለተለያዩ ዓላማ የደን ምንጣሮና የመሳሰሉት ተግባራት እንዲይካሄዱ ለመከላከል በአካባቢው ህብረተሰብና በሚቀጠሩ የደን ዘዎች ጥበቃ ማድረግ፣
- ለ. ኅብረተሰቡ በደን ጥበቃ ሥራ ላይ እንዲሳተፍና የደን ምንጣሮንና ጭፍጨፋን እንዲከላከል አስፈላጊው ትምህርትና ተቋማዊ ድጋፍ እንዲሰጠውና ተሳትፎውም በዘላቂነት እንዲጎለብት ማድረግ፣
- ሐ. በተፈጥሮ ባህሪያቸው የደን እሳት መከላከል የሚችሉ የዕፅዋት ዓይነቶች በመንግስት ደን ዙሪያ በሁለትና በሦስት ረድፍ በአካባቢው ህብረተሰብ ተሳትፎ እንዲተከሉና ከምርቱም ተጠቃሚ እንዲሆኑ ማድረግ፣
- መ. በደን ሀብት ላይ በተለያዩ መንገድ ጥፋት የሚያደርሱ ሁሉ ለሕግ ቀርበው ውሳኔ እንዲያገኙ ማድረግ፣
- ሠ. ሀገራችን የአካባቢ ጥበቃን አስመልክቶ የፈረመቻቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን (እንደ ብዝሐ ሕይወት ጥበቃና በረሀማነት መስፋፋትን መከላከል፣ ረግረጋማ ቦታዎችን መጠበቅ) ተግባራዊ ማድረግ፣
- ረ. በመንግሥትና በግል ደኖች ውስጥ የተለያዩ ተዛማች በሽታዎችን ለመከላከልና ለመቆጣጠር የሚያስችል ሥርዓት መዘርጋትና መከታተል፣

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

5.2 ዝርያቸው በመጥፋት ላይ የሚገኙ የደን ዕዕዋት ዘረመል ዝውውር ላይ ጥበቃና ቁጥጥር ይደረጋል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. በመጥፋት ላይ የሚገኙ የደን ዕዕዋት ዝርያዎች ዝውውር ላይ ቁጥጥር ለማድረግ የሚያስችሉ ደንቦችና መመሪያዎች ማውጣትና ተግባራዊ ማድረግ፤
- ለ. የደን ሀብትን ለመጠበቅ አግባብ ያለው ተቋም ክሌሎች አግባብ ካላቸው ድርጅቶች ማለትም ከጉምሩክ፣ ከቅርስ ጥበቃ ባለሥልጣን፣ ከፖሊስ፣ ከቀበሌ አስተዳደርና ከአካባቢው ሕብረተሰብ ጋር ቅንጅት በመፍጠር የቁጥጥር ሥርዓት እንዲዘረጋ ማድረግ፤
- ሐ. የጄኔቲክ ሀብት ጥበቃን ለማጠናከር እንዲቻል ትኩረት በተሰጣቸው የመንግሥት ደኖች ባለብት ተፈጥሮአዊ ክልል የዘቦታና በሳይንሳዊ ዘዴ በማራባት የኢዘቦታ ማንበር መጠቀም፣ ዝርያቸው በመመዘን ላይ የሚገኙ የደን ዕዕዋት ዝርያዎች ከሀገር እንዳይጠፉ ጥበቃ ማድረግ፤
- መ. በመጥፋት ላይ ያሉ የደን ዕዕዋት ዝርያዎች ላይ የሚደረገው ጥበቃ ዓለም አቀፍ የንግድና የብዝሀ ሕይወት ሕግ ስምምነትን የተከተለ እንዲሆን ማድረግ፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

5.3 የደን ሀብት ወጤቶችን ዝውውር ለመቆጣጠር የሚያስችል አግባብ ያለው የቁጥጥር ሥርዓት ይቀረጻል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. በመንግሥት ደኖች በደኑ መግቢያና መውጫ መንገዶች ላይ የደን ሀብት መቆጣጠሪያ ኬላ ይቋቋማል።
- ለ. አግባብ ያላቸው መ/ቤቶችና ተቋማት የደንና የደን ወጤቶች ከሀገር ውስጥ ወደ ውጭ ሲወጡና ከውጭ ወደ ሀገር ሲገቡ በሚደረገው ቁጥጥር አስፈላጊውን ትብብር/ተሳትፎ እንዲያደርጉ ማበረታታት፤
- ሐ. ወደ ሀገር ውስጥ የሚገቡ የደን የደን ወጤቶች ደረጃቸውን የጠበቁና ከተለያዩ ተሳላፊ በሽታዎች የፀዱ መሆናቸውን ለማረጋገጥና ዝውውሩም በሕጋዊ መንገድ መሆኑን ቁጥጥር ማድረግ፤
- መ. በየደረጃው የሚገኙ መንግሥታዊና መንግሥታዊ ያልሆኑ ተቋማት፣ ሕዝባዊ ድርጅቶች፣ ግለሰቦችና ማህበራት በአጠቃላይ ሕብረተሰቡ በሕገወጥ የደን ሀብት ዝውውር ላይ ጥብቅ ቁጥጥር እንዲያደርጉ ማበረታታት፤
- ሠ. ሕገወጥ የደንና የደን ወጤቶች ዝውውርን በዘላቂነት ለመግታት የሚያስችል ሕግ በሕብረተሰቡ ተሳትፎ በማዘጋጀት በሥራ ላይ ማዋል፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

6. በደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ዘመናዊ የመረጃ ሥርዓት ስለመዘርጋት

6.1 በደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ላይ ያተኮረ ወቅታዊ የሆነ የመረጃ አሰባሰብ፣ ቅንብርና ሥርጭት ሥርዓት በተሟላ ሁኔታ በየደረጃው እንዲዘረጋና ተገቢውን አገልግሎት እንዲያበረክት ይደረጋል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. በግል፣ በማህበርና በባለሀብቶች የተያዘ የደን የይዘታ መጠንና የአጠቃቀም ሁኔታን በተመለከተ መረጃዎችን በማሰባሰብ በአግባቡ እንዲያዝ ማድረግ፤
- ለ. የደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም ስትራቴጂዎችን ለመተግበር የሚረዱ መረጃዎችን በማሰባሰብ፣ በማደራጀትና በመተንተን ለሕብረተሰቡ በወቅቱ እንዲሰራጨ ማድረግ፤
- ሐ. ባህላዊና ዘመናዊ ጥምር የአርሻና ደን ዘዴዎች ላይ ጥናት በማካሄድ ለተጠቃሚው ኅብረተሰብ እንዲደርሱ ማድረግና በየጊዜው መገምገምና ማሻሻል፤
- መ. በአገር ውስጥና በውጭ ሀገር ገበያ ተፈላጊ የሆኑ የደንና የደን ውጤቶች ዓይነቶችን በመለየትና የገበያ ዋጋ ጥናት መረጃ ተሰብስቦና ተጠናቅሮ ለተጠቃሚው እንዲደርስ ማድረግ፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.

ሰ. በደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም፣ በመረጃ አሰባሰብ፣ በደን ማኔጅመንት ኘላን ዝግጅትና ሌሎች አስፈላጊ የሙያ መስኮችን በመለየት የአጭርና የረጅም ጊዜ የሥልጠና ኘሮግራም በመንደፍ ለባለሙያዎች እንዲሰጡ ማድረግ፤

6.2 የደን ሀብት ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም መረጃ ልውውጥና ቅብብሎች በሀገር ውስጥና በዓለም ዓቀፍ የመረጃ መረብ ቅንጅትና ትስስር ላይ የተመሠረተ ይሆናል።

ስትራቴጂዎች

- ሀ. በደን ልማት፣ ጥበቃና አጠቃቀም የሚወጡ አዳዲስ ቴክኖሎጂዎችና የዳበሩ የአሠራር ልምዶች ከተለያዩ የመረጃ ምንጮች እንዲሰባሰቡ ማድረግ፤
- ለ. የመረጃ ልውውጥና ቅብብሎች ቅንጅትና ትስስር ዘላቂነት እንዲኖረው የሚያስችሉ ደረጃቸውን የጠበቁና ወጥ የመረጃ ልውውጥ ቅጾች ወይም ፎርማቶች ተዘጋጅተው ጥቅም ላይ እንዲውሉ ማድረግ፤
- ሐ. በሀገር ውስጥ በየደረጃው የደን ልማት ጥበቃና አጠቃቀም መረጃ የሚያቀብሉና አቀነባብረው የሚያሰራጩ አካላት በሰው ኃይልና በዘመናዊ የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂና መሣሪያ እንዲጠናከሩ ማድረግ፤
- መ. የአካባቢ የተፈጥሮ ሚዛን እንዳይዛባ በተለያዩ ሥነ-ምሕግዳር ቀጣናዎች የሚገኘው የተፈጥሮ ደን ያለ አግባብ ጥቅም ላይ እንዳይውል የተለያዩ መገናኛ ብዙሃንን በመጠቀም ሕብረተሰቡን ማስተማር፤

የኢትዮጵያ ፌዴራል ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ መንግሥት የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር ሚያዝያ 1999 ዓ.ም.